

Кузнецова І. В.,

доцент кафедри «Іноземна мова та переклад»

Національного університету «Запорізька політехніка»

РЕДАГУВАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ПЛЕОНАЗМІВ В АНГЛОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ТЕКСТІ

Анотація. У статті розглянуто актуальні питання, пов'язані з виявленням та аналізом порушень лексичних норм у науковому мовленні, особливу увагу було акцентовано на плеонастичних конструкціях. З огляду на специфіку наукової мови та її високі стандарти, підкреслюється важливість дотримання норм сучасної англійської та української літературної мови, що є основою для реалізації наукового стилю. Порушення цих норм свідчить про невідповідність наукових текстів загальноприйнятим вимогам, що може знижувати їхню якість та ефективність у передаванні наукової інформації.

Зазначено, що плеоназми поширені в англійській мові, особливо в технічних і наукових текстах, і можуть бути надмірними або зайвими в українському перекладі. Особливу увагу приділено редагуванню лексичних плеоназмів, що вимагає глибокого знання термінології та врахування контексту, щоб уникнути втрати важливої інформації.

Було доведено, що плеонастичність є важливою проблемою сучасної лінгвістики, проте вона ще не отримала достатньої уваги. Це пов'язано як із складністю плеоназмів, так і з труднощами у виборі адекватного методу їх аналізу, що спричинило обмежену кількість досліджень у цій сфері. У статті також розглядається історія вивчення плеоназмів: від античних часів до сучасних розвідок, які розширюють наше розуміння цього явища. Дослідження поглядів сучасних лінгвістів на зміст поняття «плеоназм» дозволило встановити, що, незважаючи на різні трактування, існує загальне розуміння того, що плеонастичні конструкції є результатом надмірного використання слів, що дублюють одне одного за змістом.

На основі фактичного матеріалу було проаналізовано типові лексичні помилки, що демонструють відхилення від норм сучасної української літературної мови. У статті наведено конкретні приклади плеонастичних конструкцій, які часто трапляються в наукових текстах, і подано нормативні варіанти їх заміни. У висновках запропоновано шляхи підвищення лексичної грамотності в наукових текстах, а також рекомендації щодо уникнення порушень правил слововживання в майбутньому.

Ключові слова: плеоназм, плеонастичні конструкції, плеонастичність, редагування, значення слова, спільна семантика, лексична норма, переклад.

Постановка проблеми. Як відомо, переклад науково-технічних текстів вимагає особливої уваги до точності термінології та відповідності стилю наукового мовлення. Одним із важливих завдань у цьому процесі є редагування плеоназмів – мовних конструкцій, що містять зайві або надмірні слова, які дублюють значення одне одного. Зазвичай, питання плеонастичності висвітлюються в наукових статтях невеликого обсягу, обмежуючи можливості для глибокого дослідження цієї проблеми, тому лише невелика кількість дослідників займається

вивченням плеоназмів. Розвиток методології та збільшення уваги до плеонастичності можуть сприяти більш детальному розумінню і вирішенню цього лінгвістичного завдання.

Потреба цілісного всебічного аналізу плеоназмів та їх редагування при перекладі наукового тексту зумовлює **актуальність** цієї праці, оскільки це складне й неоднозначне явище.

В англійській мові плеоназми є поширеним явищем, особливо в технічних і наукових текстах, де часто використовуються складні, багатокомпонентні фрази. Наприклад, англійські вирази типу *end result* – *кінцевий результат*, *past history* – *минуле історії* або *future prediction* – *прогноз на майбутнє* можуть вважатися цілком прийнятними в англійському тексті. Проте при перекладі українською вони можуть бути зайвими або надмірними, оскільки в українській мові достатньо одного слова для передавання тієї самої інформації: «результат», «історія», «прогноз». Уникнення таких плеоназмів при редагуванні наукових текстів робить переклад чіткішим і більше відповідає українським мовним нормам.

Редагування плеоназмів у наукових текстах вимагає глибокого розуміння термінології обох мов. Перекладач або редактор має бути впевненим, що видалення надмірних елементів не призведе до втрати важливої інформації або зміни значення терміна. Наприклад, у деяких випадках плеоназм може бути виправданий для уточнення технічного аспекту або акцентуванні уваги на певному компоненті процесу. У таких випадках редакторам слід зважати на контекст і загальну мету тексту, щоб зробити правильний вибір.

Також важливо враховувати стилістичні особливості українського науково-технічного мовлення, яке традиційно орієнтоване на лаконічність і точність. Зайві слова можуть створювати враження розмитості або неструктурованості викладу, що суперечить вимогам до наукових текстів. Тому редагування плеоназмів спрямоване на підвищення ясності та логічної послідовності перекладу. У результаті редагування англійських плеоназмів допомагає забезпечити високий рівень відповідності мовним нормам, точність термінології та ясність викладу. Це є необхідним для створення перекладів, які відповідають вимогам сучасної української наукової спільноти та сприяють ефективній комунікації в галузі науки і техніки.

Термін «плеоназм» (грец. *pleonasmos* «надлишок»), який прийшов до нас із античної стилістики та граматики, означає багатослівність, використання слів, зайвих не лише для смислової повноти, але й для стилістичної виразності; дублювання деяких сем або наявність кількох мовних форм зі схожим значенням. Вивчення плеоназму має тривалу історію. Інтерес до цього явища спостерігався ще в античній риторичній та стилістичній. Античні автори по-різному оцінювали комунікативну значущість плеоназму: Квінтіліан, Донат, Діомед визначали плеоназм як перенасиченість мовлення зайвими словами, а також як стилістичну ваду. Навпаки, Діонісій Галікарнаський розглядав

цю фігуру як збагачення мовлення словами, на перший погляд зайвими, але насправді такими, що надають йому ясності, сили, ритмічності, переконливості та пафосу, які неможливо досягти в лаконічній мові.

Активне дослідження плеонастичних одиниць почалося в ХІХ столітті такими мовознавцями, як А. Мейє, Ф. Буслаєв, Ф. Міклошич, Н. Греч, Г. Пауль тощо. Сучасні дослідження плеоназму (О. Селіванова, В. Коломійцева, В. Заніздра, М. Крагко, М. Котюрова, Л. Мацько, Д. Кристал тощо) розширюють наше розуміння цих явищ у контексті мовної економії та комунікативної ефективності. З одного боку, деякі дослідники вважають плеоназми недоліками мовлення, яких слід уникати. З іншого боку, є думка, що це явище може слугувати засобом підсилення емоційного впливу, створення стилістичних ефектів або забезпечення зрозумілості у складних комунікативних ситуаціях. Серед досліджень плеоназмів варто згадати праці Ізабелі Козери та А. Малохи-Крупи, які повністю присвячені польським плеоназмам. Серед робіт українських дослідників необхідно відзначити наукову цінність робіт О. Книш, В. Коломійцевої, О. Селіванової, М. Петровського. Цікаво, що українські дослідники підходять до цього питання більш практично, ніж польські. Багато робіт українською мовою мають форму довідників та посібників, присвячених культурі мовлення та практичній стилістиці, де плеоназми і тавтології розглядаються переважно з погляду їх нормативності або ненормативності, обґрунтованості або необґрунтованості.

Плеоназм як аномативне явище на рівні лексики здебільшого досліджували у фаховому мовленні (науковому чи офіційно-діловому), а також як стилістичний засіб у художній літературі. Однак плеонастичні конструкції також часто наявні в мові сучасних медіа – новинах, публіцистиці та аналітиці. Цей різновид багатослів'я вивчали на матеріалі текстів ЗМІ, зокрема в публіцистиці (Т. Бондаренко, А. Капелюшний, Ю. Літкович, І. Судук, В. Кешів тощо), а також у телевізійному мовленні (Л. Мініч, Д. Кучеренко). Зважаючи на те, що плеонастичні конструкції в мовленні журналістів є не лише лексичним, а й стилістичним порушенням, дослідження плеоназму на матеріалі медіа є надзвичайно продуктивним і цікавим з погляду теоретичних і практичних узагальнень.

Мета цієї статті – виявлення та відображення тенденцій щодо використання англійських лексичних плеоназмів при перекладі українською мовою, тобто спроба зрозуміти, наскільки поширені плеоназми в науковому мовленні, чи є кількість помилок цього типу критичною та як їх редагувати.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мова як засіб спілкування виникає й розвивається в суспільстві, поза яким її існування неможливе. Її розвиток підпорядкований впливу політичних, економічних, культурних та інших соціально значущих явищ. Соціальна природа мови не заперечує того, що вона, будучи живим організмом, здатна розвиватися за власними законами. Мова сама визначає, що може в ній існувати, що необхідно для її розвитку, а що є надлишковим і сприяє засміченню.

Система мови створюється й видозмінюється колективними зусиллями тих, хто нею користується. Нове в мовленнєвому досвіді, що не вписується в рамки системи мови, але є функціонально доцільним, спричиняє її перебудову. Кожен черговий стан мовної системи слугує основою для порівняння при подальшому переробленні мовленнєвого досвіду. Таким чином, мова в процесі свого функціонування розвивається, змінюється, і на кожному етапі цього розвитку мовна система

обов'язково містить елементи, які не завершили процес змін. Тому різні коливання та варіанти неминучі в будь-якій мові.

Одним із цікавих прикладів зіткнення в мовленні запозичених і споконвічних форм (хоча тут слід зауважити: під споконвічними формами можна розуміти і ті, що були запозичені й асимільовані мовою в більш ранні періоди) є плеоназм – неоднозначна фігура мовлення, яка часто розглядається як стилістична похибка, але нерідко виконує важливі комунікативні функції.

Оскільки плеонастичні конструкції є предметом нашого дослідження, важливо розглянути, як це поняття висвітлюється в науковій літературі. О. Селіванова зазначає, що «плеоназм – це явище мовної системи та мовлення, яке виражається через надмірну кількість граматичного та лексичного забезпечення змісту повідомлення» [1, с. 466]. Дослідниця В. Коломійцева тлумачить поняття «плеоназм» як «стилістичний зворот мови, що складається з однозначних, семантично близьких або синонімічних слів та сполук» [2, с. 33]. А. Моргунок, описуючи цей лінгвістичний термін, визначає його як різновид ампліфікації, стилістичний прийом, основу якого становить словесна надмірність змісту висловлювання, що виявляється у семантичному дублюванні його частин [3, с. 325]. О. Книш, розглядаючи плеоназм як надмірний елемент, який повторно передає інформацію, наголошує: «Суть цього явища полягає у присутності двох і більше знаків для передавання одного й того ж самого граматичного чи семантичного змісту в системі мови або в реалізованому мовленні» [4, с. 134]. Відомий британський лінгвіст Девід Кристал визначає плеоназми як різновид тавтології [5, с. 371], що відповідає більш раннім тлумаченням цих термінів.

В енциклопедії *Collins Discovery Encyclopedia* плеоназм визначається таким чином: 1. «*The use of more words than necessary or an instance of this, such as a tiny little child*» (використання більшої кількості слів, ніж необхідно, наприклад, у виразі *tiny little child* – буквально, крихітна маленька дитина). 2. «*A word or phrase that is superfluous*» (надлишкове слово або фраза).

Аналіз лінгвістичних джерел, присвячених вивченню плеоназмів, дозволяє зробити висновок, що плеоназм – це лінгвістичний термін, який означає дублювання певного елемента змісту; наявність декількох мовних форм, що виражають одне й те саме значення в межах завершеного відрізка мовлення або тексту, а також саме мовне вираження, що містить таке дублювання.

Попри розбіжності в поглядах науковців щодо аналізованого поняття, єдине в чому вони згодні – це те, що плеонастична конструкція є стилістичною фігурою. Ця фігура ґрунтується на накопиченні стилістичних або контекстуальних синонімів, тобто повторенні слів із тотожним або схожим значенням. Плеоназми, як правило, використовують для стилістичного увиразнення, оскільки вони завжди пов'язані із вираженням додаткової інформації експресивного характеру. Водночас, для наукового стилю характерна нейтральність у висловлюваннях, тому використання плеоназмів є не лише лексичним, а й стилістичним порушенням.

Як і в українській мові, в англійській плеоназми часто становлять собою іменні сполучення прикметників з іменниками, іменників з іменниками, або дієслівні сполучення – дієслів з прислівниками, іменниками, а також різні фрази, що містять елементи мовної надмірності. При редагуванні лексичних помилок, до яких належать плеоназми, редактор повинен виявити в тексті плеоназми та виправити їх, а кращим способом цієї правки є видалення плеоназмів. Наприклад, словосполу-

чення *LCD display* – ЖКД-дисплей, де в аббревіатурі *D* вже означає дисплей (*LCD*); *CD-диск* – *CD* або компакт-диск (*compact disc*); сполучення *DOS operating system* – операційна система *DOS*, де «*S*» в аббревіатурі вже позначає систему, *SEO-оптимізація* – *SEO* (*search engine optimization*).

У сучасних дослідженнях плеоназми поділяють на дві групи, які відрізняються за функціонально-семантичними характеристиками:

1. Мовна система й мовлення: це явище проявляється в надмірній кількості граматичного та лексичного забезпечення зміступовідомлення, що є виявом закону мовної надмірності. До прикладів належать: координація підмета з присудком або граматичне узгодження у флективних мовах (наприклад, «солодкий виноград»). Дублювання просторових відношень при дієслівному керуванні, семантичне узгодження, множинне заперечення, мовна синонімія, повтори тощо. Плеоназм протиставляється еліпсису та неповноті. Він може бути обов'язковим, якщо зумовлений особливостями мовної системи, або факультативним, якщо виявляється в мовленні.

2. Стилійна фігура: ґрунтується на накопиченні стилістичних або контекстуальних синонімів, наприклад, *every minute of the hour* – кожна хвилина часу (*every minute* – кожна хвилина), *in April month* – у квітні місяці (*in April* – у квітні). Також до неї належать: повторення морфем із тотожними або подібними значеннями (наприклад, *age-old time* – стародавній (*old time*), *talkie-talkie* – пустопорожній (*talkie*). Плеонастичне контактне сполучення займенника чи займенникового слова з їхнім вербальним антецедентом у препозиції або постпозиції для підкреслення й увиразнення антецедента (наприклад, *I go there, to employees, to colleagues*. – Іду туди, до співробітників, до колеґ (*I go there, to employees*); *The transformer, it's like this*. – Трансформатор, він такий (*The transformer is*). Плеоназм часто ґрунтується на синтаксичній однорідності або редуплікації (наприклад, *fully and completely* – цілком і повністю (*completely*)).

Лексичні плеоназми включають випадки семантичного дублювання лексем, такі як *my autobiography* – моя автобіографія, *VIP person* – VIP-персона. Розглянемо такий приклад та відредагуємо переклад: *The process of development of basic indexes of motor transport enterprises is examined in the article*. – У статті розглядається процес розвитку основних показників автотранспортних підприємств. Конструкція *the process of development* – процес розвитку часто трапляється в наукових текстах, однак є плеонастичною та ускладнює сприйняття інформації. Це пов'язано з тим, що обидва слова, *process* і *development*, мають схожі значення і повторюють одне одного.

Згідно з академічним словником, слово «процес» визначається як «*послідовна зміна станів або явищ, яка відбувається закономірним порядком; хід розвитку чого-небудь*». Отже, у значенні слова «процес» вже закладений елемент «розвитку», що робить поєднання «процес розвитку» надмірним. Аналогічно, слово «розвиток» описується як «процес, внаслідок якого відбувається зміна якості чого-небудь, перехід від одного якісного стану до іншого, вищого». Це означає, що в слові «розвиток» також наявний елемент «процесу». Враховуючи, що обидва терміни містять схожі семантичні відрізки і є синонімами, їх поєднання в одну конструкцію є алогічним та семантично неправильним. Замість «процесу розвитку» варто використовувати просто «розвиток».

Використання слів у невластивому значенні призводить до виникнення плеоназмів, що є поширеною проблемою в науковому мовленні. Одним із прикладів такого явища є конструкція

dissertation research – «дисертаційне дослідження». Це сполучення є некоректним з огляду на семантичну схожість компонентів. За словником, слово «дисертаційний» є прикметником до слова «дисертація», яка визначається як «*наукова робота, яку захищають на вченій раді наукової установи для одержання вченого ступеня*». Натомість «дослідження» тлумачиться як «*наукова праця, в якій досліджується яке-небудь питання*». Обидва слова містять ідею наукової роботи, що робить їх поєднання надлишковим. Правильний варіант: «дисертація» або «дослідження».

Іншим прикладом плеонастичної конструкції є словосполучення *scientific monograph* – «наукова монографія». Якщо проаналізувати значення кожного з компонентів, стає очевидним, що слово «монографія» вже має семантику наукової праці. Лексема «науковий» означає «*той, що стосується науки*», а «монографія» визначається як «*наукове дослідження, у якому висвітлюється одне питання, одна тема*». Отже, поєднання цих слів створює семантичний повтор і є логічно зайвим. Нормативний варіант: «монографія» або «наукова праця».

Семантична ненормативність також проявляється в конструкціях *my author's contribution* – «свій авторський доробок» або *own author's contribution* – «власний авторський доробок». Тут використання прикметника «авторський» є надмірним, оскільки він вже включає в себе значення «свого» або «власного». Слово «авторський» означає «*належить тому, хто написав будь-яку працю*», що є синонімічним до слова «свій», яке має значення «*належить собі*». Аналогічно, слово «власний» також дублює це значення. Тому правильними варіантами будуть: *my contribution* – «свій доробок», *own contribution* – «власний доробок» або *author's contribution* – «авторський доробок». Ці приклади демонструють важливість дотримання лексичних норм та уникнення плеонастичних конструкцій у науковому мовленні, що сприяє більш чіткому та зрозумілому вираженню думок.

Плеонастичні утворення в науковому мовленні часто є лексичними помилками, що ускладнюють сприйняття матеріалу. Одним із таких прикладів є словосполучення *statistical calculations* – «статистичні підрахунки». Семантичний аналіз цього сполучення показує його невмотивованість. Лексема *calculation* – «підрахунок» має два значення: 1. *Дія за значенням підраховувати*, де «підраховувати» означає «*рахуючи, підводити підсумки чому-небудь, визначати наявність, кількість чогось*»; 2. *Результати, підсумки лічби, обчислень*.

Слово *statistical* – «статистичний» означає «*стосовно до статистики; здійснюваний методом статистики; який підсумовує її дані; здійснює кількісний облік чого-небудь або пов'язаний із його здійсненням*». Статистика, згідно зі словником, це 1. *Наука, яка вивчає кількісні зміни у розвитку суспільства, народного господарства і займається обробкою цих числових досліджень з науковою і практичною метою*; 2. *Облік у якій-небудь галузі народного господарства, суспільного життя, що здійснюється методами цієї науки, а також дані цього обліку*.

Аналіз показує схожість семантичних компонентів обох слів: у «підрахунок» – це «*рахуючи, підводити підсумки...*», а в «статистичному» – «*який підсумовує її дані, займається обробкою числових досліджень*». Навіть у прихованих елементах значень простежується спільність: у «підрахунок» – це «*визначати наявність, кількість чогось*», а в «статистиці» – «*облік*», що включає «*встановлення наявності, з'ясування кількості чого-небудь*». Таким чином, конструкція «статистичні підрахунки» є семантично і логічно некоректною. Правильний варіант: *statistics* – «статистика» або *calculation* – «підрахунки».

Анормативність плеонастичної конструкції можна спостерігати й у словосполученні *modern innovations* – «сучасні інновації»: *Using only modern innovations and high-tech equipment, it is possible to achieve manufacturing of the highest quality products.* – Використовуючи тільки сучасні інновації та високотехнологічне обладнання, можна досягти виготовлення продукції найвищої якості. Семантичний аналіз показує, що обидва слова мають однакове значення. Лексема «інновація» означає «нововведення, новітня зміна чи винахід», тоді як «сучасний» означає «1. Який стосується одного часу, однієї епохи з ким-, чим-небудь; 2. Який існує, відбувається, живе тощо тепер, нині; 3. Який стоїть на рівні свого віку, відповідає вимогам свого часу, викликаний його потребами». Подібність значень стає очевидною в семантичних елементах: «новітня зміна» (інновація) та «який стосується теперішнього часу» (сучасний). Навіть у прихованих семах спостерігається семантичний повтор. Нововведення, за словником, – це «те нове, яке недавно або тільки що ввели», а «новітній» означає «сучасний, теперішній; новий, що відповідає сучасним вимогам». Це підкреслює спільність значення з лексемою «сучасний». Отже, сполучення *modern innovations* – «сучасні інновації» є семантично некоректним. Правильний варіант: *innovations* – «інновації».

Застосування таких плеонастичних конструкцій, як «статистичні підрахунки» та «сучасні інновації», не лише порушує лексичні норми, але й призводить до логічних помилок у науковому мовленні. Для забезпечення точності й чіткості висловлювань важливо уникати таких плеоназмів, замінюючи їх на нормативні форми.

Описані приклади лексичних помилок, зокрема плеонастичні утворення, наочно демонструють порушення не лише лексичних, а й логічних норм у науковому мовленні. Ці помилки призводять до втрати змістової цілісності тексту, що негативно впливає на якість наукового дискурсу. Вони не є поодинокими випадками. Наявність таких плеонастичних конструкцій свідчить про те, що лексичні недоліки стали типовими в наукових текстах: *In general, all of the above are – загалом усе назване* (нормативно: *all of the above are – усе назване*) або *In general «загалом»*; *The vast majority of research – переважна більшість досліджень* (нормативно: *The majority of research – «більшість досліджень»*) тощо.

Отже, проведене дослідження показало, що дотримання лексичних норм є критично важливим для забезпечення ефективної комунікації в науковій сфері. Недотримання цих норм, зокрема використання плеонастичних конструкцій, призводить до певних негативних наслідків. Серед них – порушення семантичного навантаження, втрата змістової цілісності та логічної структури наукових текстів. Плеоназм як мовне явище характеризується надмірністю, що виражається в дублюванні лексичних значень структурних одиниць. Основними причинами таких порушень є недостатнє знання норм сучасної англійської та української літературної мови та відсутність практичних навичок у застосуванні цих норм у науковому мовленні.

Виявлені приклади лексичних помилок свідчать про необхідність підвищення якості наукової комунікації. З метою уникнення таких помилок доцільно вдосконалювати рівень мовної та мовленнєвої компетентностей науковців. Це включає такі вимоги: досконале оволодіння мовними нормами; опанування стилістичних вимог до наукового тексту; збагачення словникового запасу через опрацювання лексикографічних видань та навчальної літератури; аналіз текстів щодо їхньої норматив-

ності; редагування лексичних помилок у власному та чужому мовленні. Такі заходи сприятимуть підвищенню якості наукового мовлення та дозволять більш точно й ефективно висвітлювати результати наукових досліджень.

Перспективи подальших досліджень убачаємо в аналізі та редагуванні інших видів плеоназмів у науковій літературі.

Література:

1. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями і проблеми : підручник. Полтава : Довкілля-Київ, 2008. 712 с.
2. Коломійцева В. Явище плеоназму в українському синтаксисі. *Українська мова*. 2009. № 1. С. 33–40.
3. Моргунок В. Застандартовані правила ділового та наукового стилю. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. № 503. 2004. С. 75–81.
4. Книш О. В. Плеонастичні конструкції з повним та частковим дублюванням в українському художньому тексті початку ХХІ ст. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія : Філологія. Соціальні комунікації*. 2012. Т. 25 (64). № 1 (ч. 2). С. 135–137.
5. Crystal D. A Dictionary of linguistics and phonetics. 6th Edn. Oxford : Blackwell Publishing, 2008. P. 529.

Kuznietsova I. Editing lexical pleonasm in English scientific text

Summary. The article deals with topical issues related to the identification and analysis of lexical norms violations in scientific speech with a special emphasis on pleonastic constructions. Given the specifics of the scientific language and its high standards the article emphasises the importance of observing the norms of the modern English and Ukrainian literary language to be the basis for the implementation of the scientific style. Violations of these norms indicate that scientific texts do not meet the accepted requirements generally which may reduce their quality and effectiveness in conveying scientific information. It is noted that pleonasm is widespread in English, especially in technical and scientific texts, and may look excessive or redundant in Ukrainian translation. Particular attention is paid to editing lexical pleonasm to require a deep terminology knowledge and consideration of the context to avoid losing important information. It has been proved that pleonasticity is an important problem in modern linguistics, but it has not yet received sufficient attention. This is due to both the complexity of pleonasm and the difficulties in choosing an adequate method of analysing them to lead to a limited number of studies in this area. The article also examines the history of the pleonasm study from ancient times to modern research to expand our understanding of this phenomenon. A study of the views of modern linguists on the meaning of the «pleonasm» concept has revealed, despite different interpretations, there is a general understanding that pleonastic constructions are the result of excessive word use that duplicate each other in meaning. On the basis of factual material the author analyses typical lexical errors to demonstrate deviations from the norms of the modern Ukrainian literary language. The article provides specific examples of pleonastic constructions to be often found in scientific texts and suggests normative options for their replacement. The article concludes with the ways of improving lexical literacy in scientific texts and recommendations for avoiding violations of the word use rules in the future.

Key words: pleonasm, pleonastic constructions, pleonasticity, editing, word meaning, common semantics, lexical norm, translation.